

Hoe slaap jij?

Diana Brouwer,
Ergotherapeut MSc/slaapcoach
BovenIJ ziekenhuis Amsterdam

Hoe slaap jij????

- <https://youtu.be/FmbmNp1RDCE?si=20ScKafgT0Unwucd>

z Z Z z:

z Z Z z:

z Z Z z:

**Slapen
is niets doen**

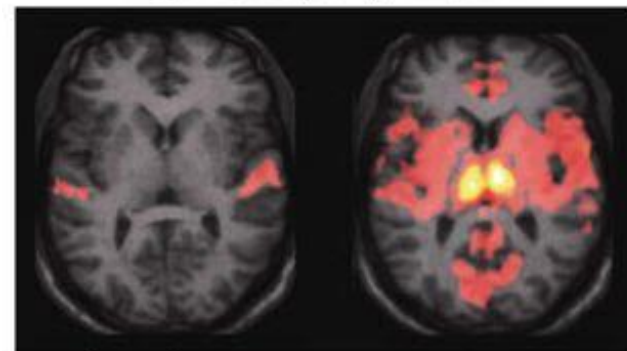
Wat weet jij van slaap?

-
- Je ligt langer wakker na kijken op je smartphone, omdat ...
    - A) Hersenen nog actief zijn van wat je net gezien hebt
    - B) Blauwlicht in je ogen verlaagt de melatoninespiegel
    - C) Heeft geen invloed op het slapen
  - Je hoort 's nachts door te slapen aan één stuk.
    - A) ja, doorslapen betekent een goede nachtrust
    - B) nee, het is normaal om 1 á 2 keer wakker te worden
    - C) nee, het is normaal om 2 á 3 keer wakker te worden

Waarom slapen?

- Lichamelijk herstel
- Afweer tegen ziektes
- Executief functioneren – redeneren
- Omgaan met emoties
- Diepe slaap: expliciete geheugen gevuld
- Diepe slaap en REM slaap: impliciete geheugen gevuld

Your Sleeping Brain...

brain during
non-REM sleep

brain during
REM sleep

- Onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve slaap
  - In verband gebracht met overgewicht, diabetes, hart- en vaatziekten.
  - Minder productief
  - Verminderde weerstand tegen ziekteverwekkers
  - Moeite omgaan met stress en emoties
  - Verminderde mentale gesteldheid – ↓welbevinden

- 32 % NL slaapprobleem
- volgens NHG 90% is slapeloosheid
- Slapeloosheid: minstens 3 x per week slecht slapen, slechter functioneren overdag; moe, slaperig, prikkelbaar, concentratie minder
- Parasomnieën

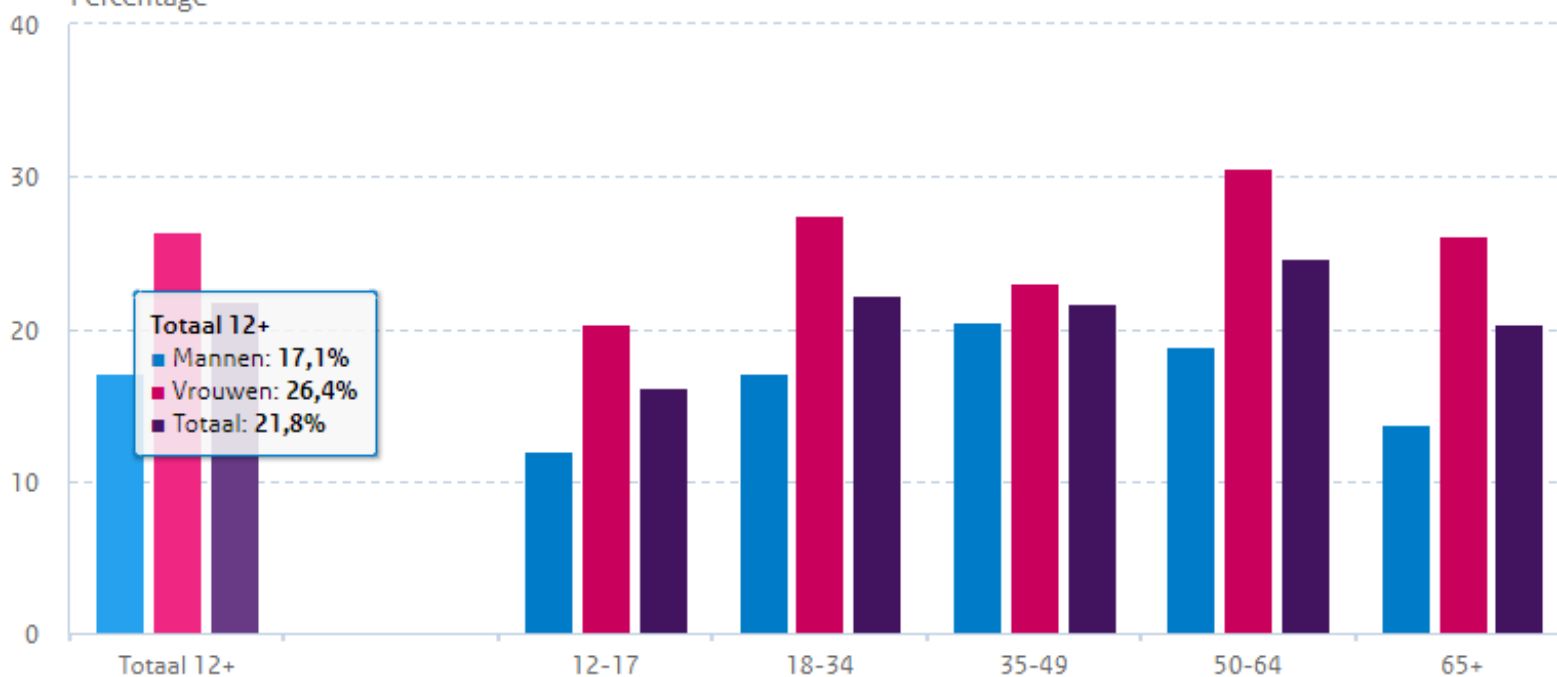
Gegevens slaapproblemen

Percentage dat problemen met slapen ervaart 2021

12 jaar en ouder

Percentage

Totaal 12+
Mannen: 17,1%
Vrouwen: 26,4%
Totaal: 21,8%

Mannen

Vrouwen

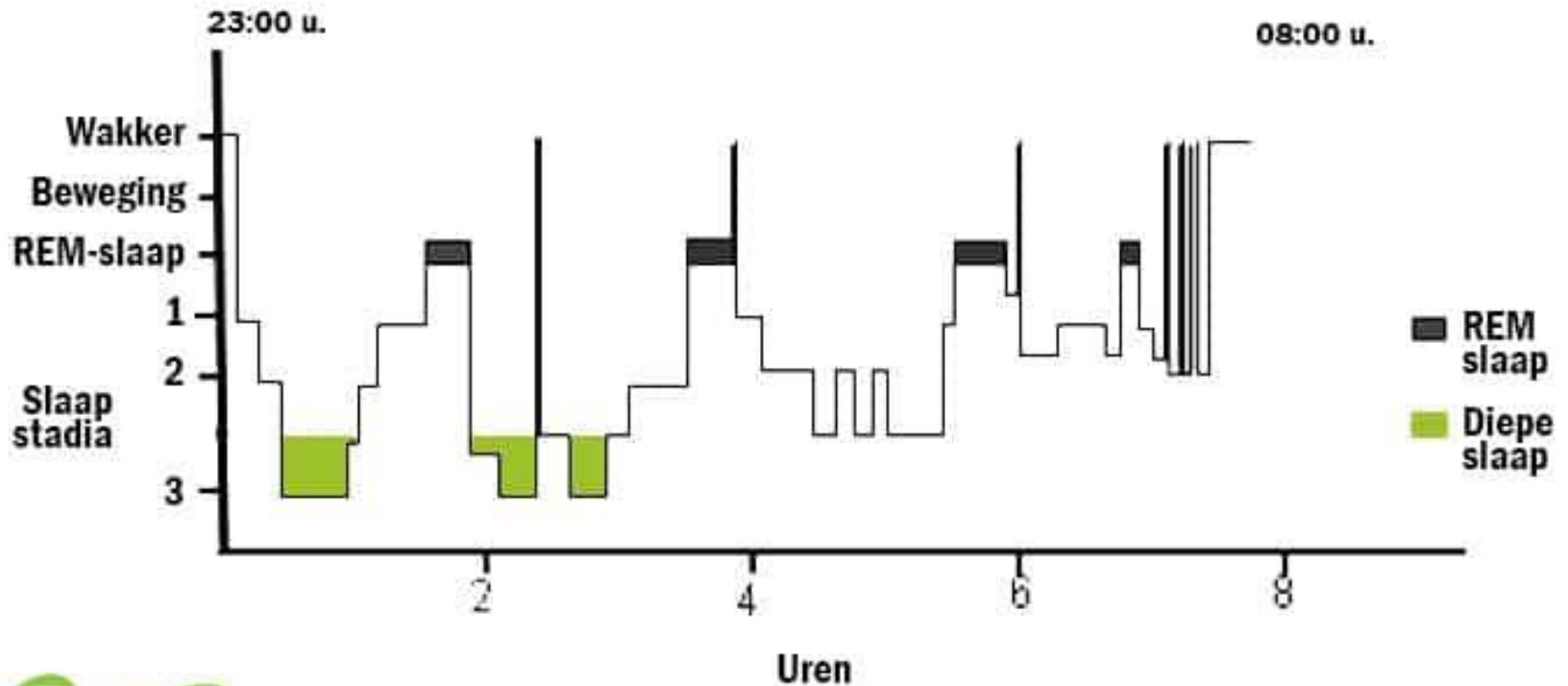
Totaal

Slaapcyclus

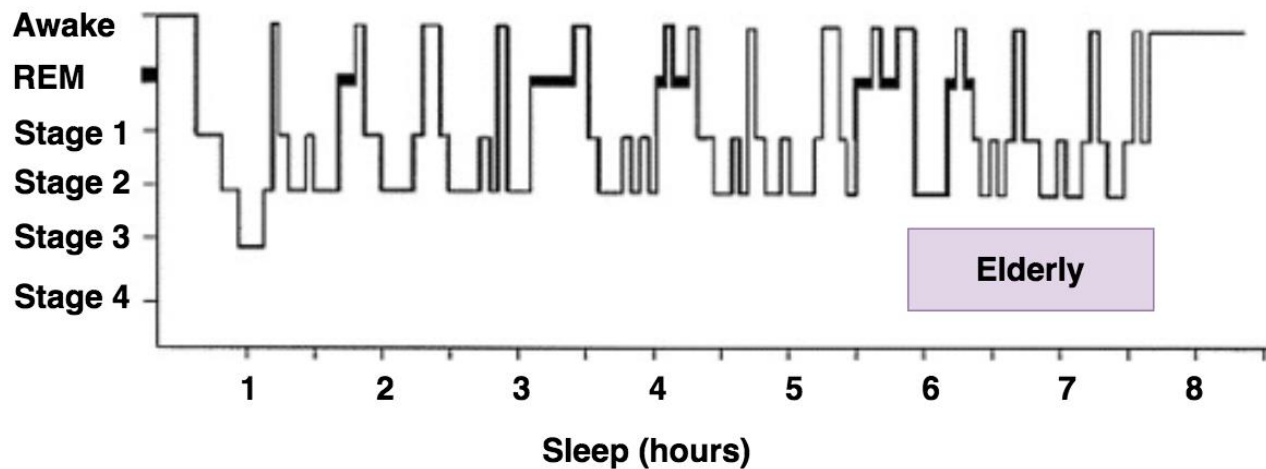
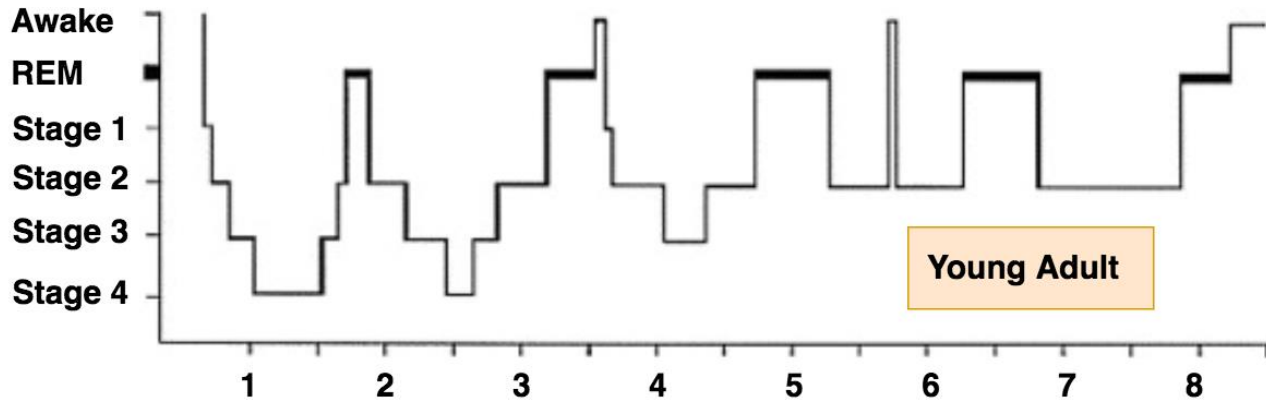

Hypnogram - normale slaap

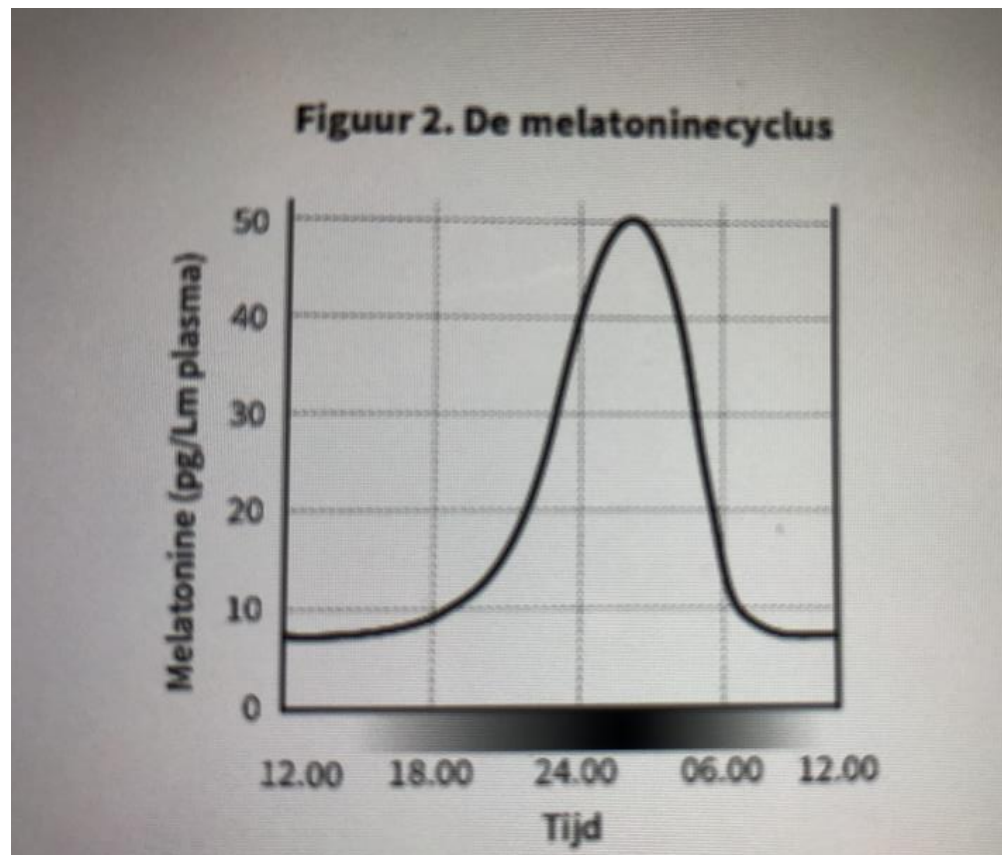
Slaapcyclus

SLEEP ACROSS THE LIFESPAN

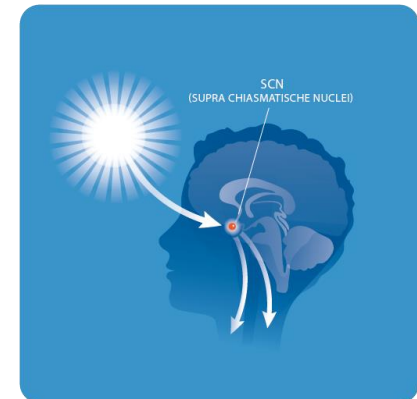
Melatonine, maar er is meer!

- Arbiter om het slaapgebeuren te starten

Biologische 24,15 uursklok

-
- Nucleus suprachiasmaticus (boven chiasme opticus)
  - Interne klok 24 uur en een beetje – Circadiaanse ritme
  - Daglicht
  - Voedsel
  - Beweging
  - Temperatuursverschillen
  - Sociale interactie

Jouw ritme?

Ochtendmensen – 40%

Avondmensen – 30%

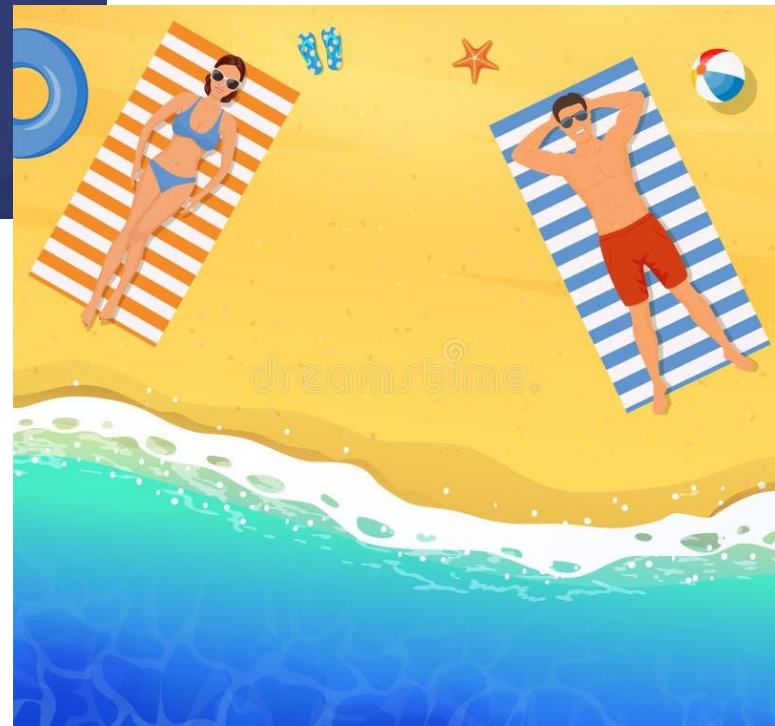

Er tussen in – 30% neiging naar avond

Hoeveel slaap heb je nodig?

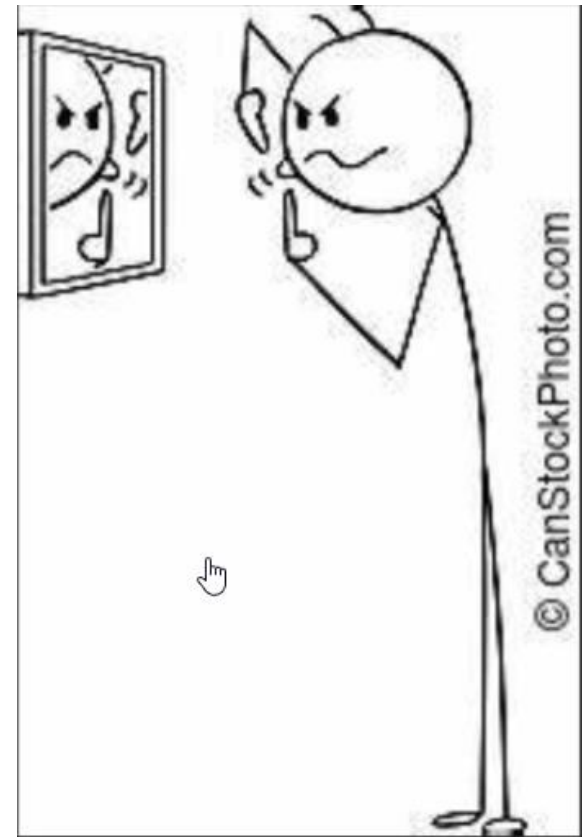
Nederlander slaapt gemiddeld 7,2 uur

Hoeveel slaap heb je nodig?

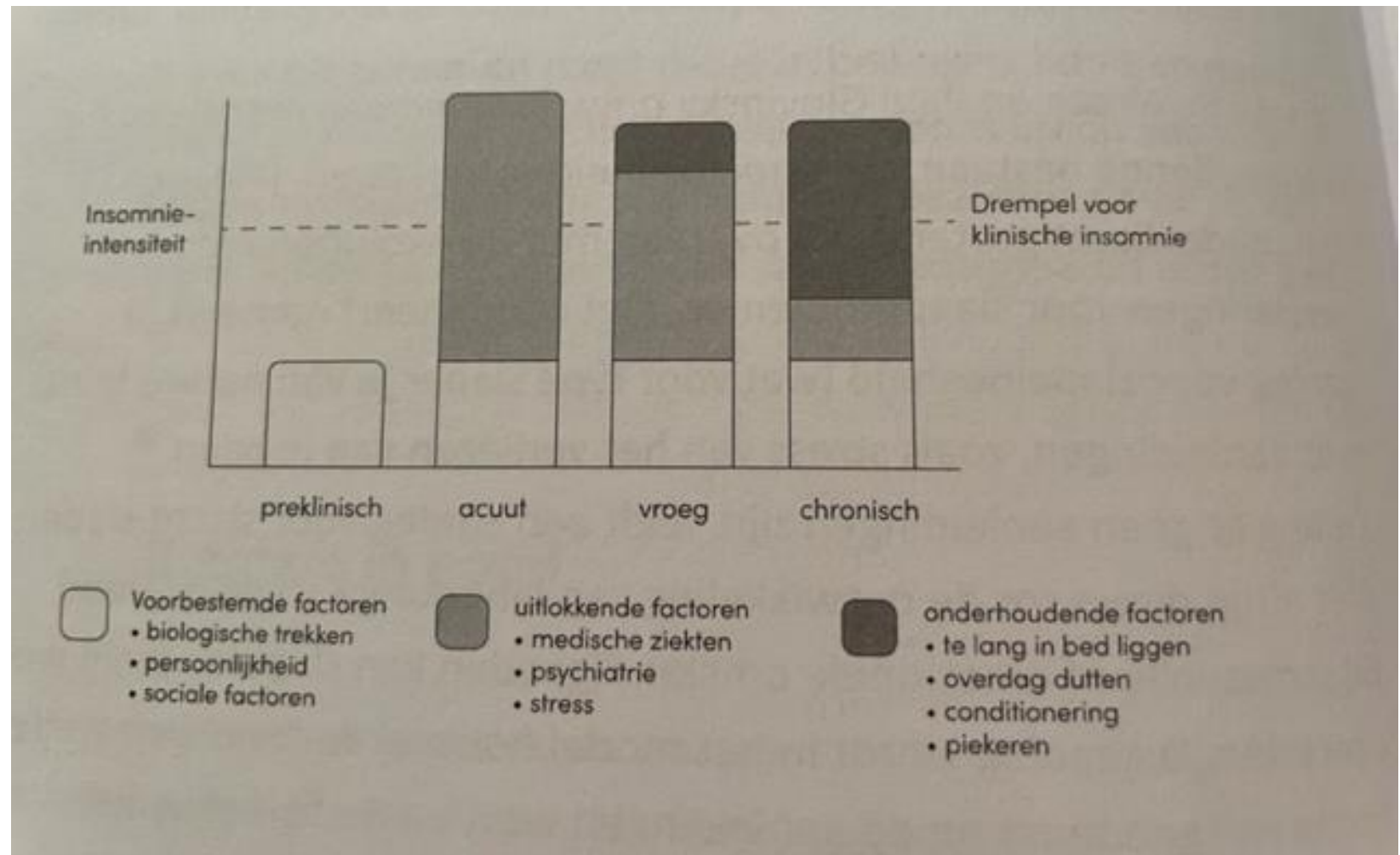
-
- **Ben je overdag uitgerust en heb je energie?**
  - Persoonlijke behoefte 6-8 uur
  - Kwaliteit slaap is belangrijker dan de hoeveelheid
  - Met 4 à 5 uur slaap is de kernslaap behaald *
  - Goede kernslaap + lichamelijke en geestelijke ontspanning geeft herstel

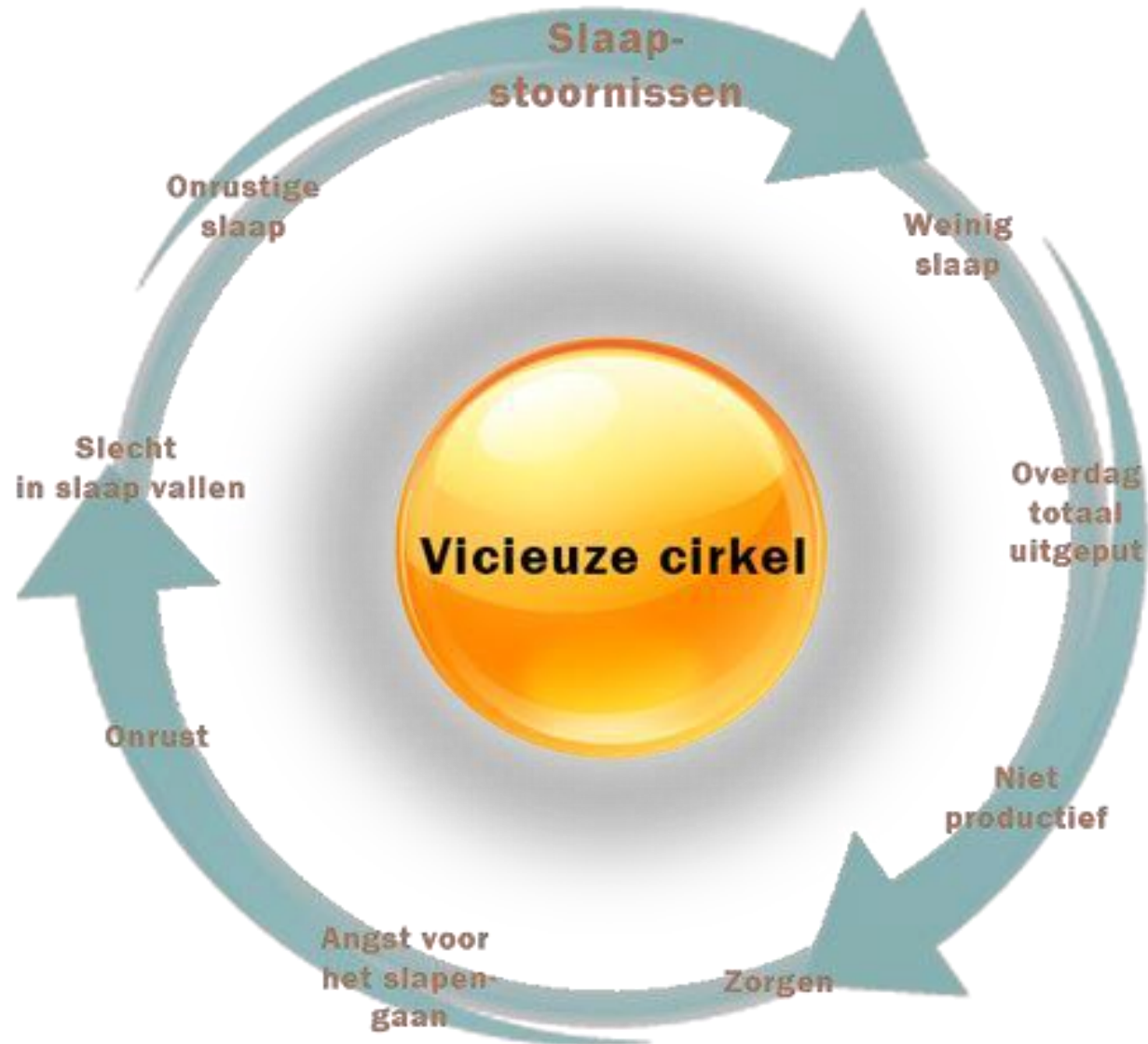
Nacht is afspiegeling van de dag

Model chronische slapeloosheid

Revalidatie & Herstel RDB

Wat doen wij met slapen?

- Slaapmodule binnen modulair werken
- Ademhalings- en ontspanningsgroep
- Educatie (overleg neuroloog)
- Adviezen slaaphygiëne
- Je eigen slaapritme en proces
- Slaapefficiëntie berekenen
- Dagindeling
- Ontspanningsoefening
- Gedachten managen – toepassing ACT (psycholoog & MMW)
- Actief zijn – balans belasting-belastbaarheid
- Doorverwijzen (slaapcentra, KNO, neuroloog)

-
- overleg arts, psycholoog
  - Slaapefficiëntie berekenen:
7 uur slaap en 9 uur in bed x 100% = 77,8% .
  - Slaaprestrictie:
    - Slaapkwaliteit vergroten
    - Grip over leven en slaap terug
    - Contra-indicatie

-
- Doelen per client
  - Inzicht -> eigen regie!
  - Niet 1 oplossing – jouw ritme!

Aantal uitgangspunten

- Voldoende beweging overdag
- Regelmatige bedtijden
- Bewaar het bed voor slapen of vrijen
- Bij uit bed gaan: uiteindelijke doel slapen. Doe wat bij jou past!
- Bouw (dag)licht af
- Bouw de dag af; ontspan

Let op!! bovenstaande indien er problemen zijn.

Reserveer een “piekeruurtje”

-
- Overdag actie avond voldoende hoge slaapdruk
  - Rol van voeding
  - Donkere kamer
  - Voldoende ontspanning
  - Voldoende ventilatie
  - Kamertemperatuur 15-19 graden
  - Passend beddengoed/matras
  - Slaapritueel
  - Apps, video's, literatuur

Slapen in het revalidatiecentrum/ziekenhuis vanuit regiogroep ergotherapeuten

-
- Eigen regie
  - Demping: oordopjes, oogmasker
  - Structuur: rust op gezette tijden
  - Voldoende beweging overdag
  - Oog voor overprikkeling door andermans slaapgedrag -wie verplaats je?
  - Ontspanningsoefeningen en mindfulness
  - Cognitieve gedragstherapie
  - Medicamenteuze oplossingen: melatonine
  - Tijdstip medicatie

MS/Parkinson en slapen

- 70-90% Parkinson patiënten: slaapprobleem
- Veel energieverbruik door aanspanning spieren
- 's Nachts veel plassen
- Moeite met draaien in bed
- Onrust in de slaapcycli door medicatie
- Onrust in de slaapcycli door bewegen en restless legs
- REM-slaapstoornissen en parasomnieën
- Zo vroeg mogelijk slaapritmestoornissen in kaart brengen

AANVULLINGEN VANUIT COLLEGA'S

**Mijn Bed Heeft me een
Vriendschapsverzoek gestuurd
en ik, Heb het geaccepteerd**

Welterusten

**Slaap Lekker
En Tot Morgen**

Bronnen en afbeeldingen

achtgrond en verdieping

- A-plus opleiding tot slaapcoach
- Cursus: Ergotherapie en omgaan met vermoeidheid
- Cursus: slaap slim van ergoacademie.
- Boek: Slaaplessen
- Boek: slapen als een oermens – dr. Merijn van der Laar
- Boek: Slapen als een roos – Guy Meadows
- Boek: Slapen is niets doen – Aline Kruit
- Boek: Slaap – Matthew walker
- Webinars: https://www.youtube.com/watch?v=eC_yKw7VC08 ,
<https://www.youtube.com/watch?v=Jox1RhNdxB8>
- Webinar: Slaapmakend <https://slaapmakend.nl/>
- Richtlijn bij slaapproblemen – nederlands Huisartsen genootschap
<https://www.nhg.org/standaarden/volledig/nhg-standaard-slaapproblemen-en-slaapmiddelen>
- <https://www.inslaap.nl/beter-slapen/tips-om-beter-te-slapen/>
- [Scand J Med Sci Sports](#). 2017 Mar;27(3):266-274. doi: 10.1111/sms.12703. Epub 2016 Jul 1.
- Ortho health foundation <https://www.sohf.nl/nieuws/voeding-circadiaans-ritme>
<https://nypost.com/2017/06/29/roger-federer-in-perfect-spot-to-shock-everyone-at-wimbledon/>

Bronnen en afbeeldingen

achtgrond en verdieping

- [An overview of sleep and circadian dysfunction in Parkinson's disease - Mantovani - 2018 - Journal of Sleep Research - Wiley Online Library](#)
- <https://www.surprisefactory.nl/cadeau/moonlight-uilen-workshop/>
- [Parkinson en slapen | Service Apotheek](#)
- <https://www.parkinson-vereniging.nl/archief/bericht/2015/05/07/Slaapstoornissen>
- Website slaaptherapeuten: <https://www.slaapslim.nu/vind-een-therapeut> , www.slaapmakend.nl <https://www.slaapoefentherapie.nl/>
- [How to Improve Patients' Perceived Quality of Sleep During Hospitalization Through a Multicomponent "Good Sleep Bundle": A Prospective Before and After Controlled Study - PMC \(nih.gov\)](#)
- [Exploring the experience of sleep and fatigue in male and female adults over the 2 years following traumatic brain injury: a qualitative descriptive study - PubMed \(nih.gov\)](#)
- [Effects of exercise training on sleep quality and heart rate variability in middle-aged and older adults with poor sleep quality: a randomized controlled trial - PMC \(nih.gov\)](#)
- [Sleepless in the hospital: A systematic review of non-pharmacological sleep interventions - PMC \(nih.gov\)](#)